

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เชิงพื้นที่ในการหาช่องว่าง โอกาส และความเป็นไปได้ในการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่รวมถึงกำหนดแนวทางการเพิ่มรายได้และลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มจังหวัดรองโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีพื้นที่การศึกษาอยู่ในพื้นที่จังหวัดยโสธร ศรีสะเกษ และอำนาจเจริญ โดยได้นำผลการดำเนินงานของโครงการย่อยที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์รวมด้วย ผลการศึกษา พบว่า จังหวัดรองทั้ง 3 จังหวัด มีจุดเด่นในการเป็นเมืองเกษตร มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอัตลักษณ์ แต่มีจุดอ่อนในด้านการศึกษา แรงงานวัยหนุ่มสาว การมีส่วนร่วมของประชาชน การคมนาคมที่ไม่สะดวกสบาย รวมไปถึงสภาพภูมิอากาศที่ร้อนและแห้งแล้ง สำหรับโอกาส คือ แผนการยกระดับสนามบินลิงกทาให้เป็นสนามบินพาณิชย์ และนโยบายครัวของโลก รวมไปถึงการมีโอกาสได้เป็นเจ้าของกีฬาซีเกมส์ของจังหวัดอุบลราชธานีในปี 2568 อย่างไรก็ตามอุปสรรค คือ เมืองหลักและเมืองรองที่อยู่ใกล้เคียงมีการเจริญเติบโตมากกว่าผู้บริหารระดับประเทศเห็นความสำคัญของจังหวัดรองในเชิงท่องเที่ยวเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) รวมถึงภาพลักษณ์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่นและจังหวัดอื่นในภูมิภาคเดียวกันมีความโดดเด่นมากกว่า

จังหวัดยโสธรมีข้อได้เปรียบในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ในขณะที่จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดนำร่องต้นแบบเมืองกีฬาของประเทศ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและมีชื่อเสียงระดับชาติและระดับนานาชาติที่มีเรื่องราวที่มีคุณค่าของพื้นที่ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์และยังเป็นจุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ จังหวัดอำนาจเจริญมีความน่าสนใจที่ “วัฒนธรรมพอเพียง” และ “ความสุข” รวมทั้งการมีภาคประชาชนเข้มแข็งที่มีส่วนร่วม ตลอดจนการเป็น “เมืองสมุนไพร” อย่างไรก็ตาม นโยบาย/โครงการบางอย่างที่จังหวัดได้ชูเป็นจุดเด่นเป็นนโยบายที่รับมอบจากส่วนกลางที่ดำเนินการทั่วประเทศ นอกจากนี้ แม้ว่าทั้ง 3 จังหวัดรองมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าสวยงาม แต่ล้วนแล้วขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ผลการวิเคราะห์ Gap Analysis พบว่า จังหวัดยโสธรยังประสบปัญหาด้านรายได้ทั้งจากได้รายได้จากการท่องเที่ยวและมูลค่าผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ในขณะที่จังหวัดศรีสะเกษมีโอกาสบรรลุเป้าหมายด้านรายได้จากการขายสินค้า OTOP สูงมาก ทั้งนี้ การค้าขายแดนของจังหวัดอำนาจเจริญมีมูลค่าค่อนข้างน้อยและมีแปรปรวนมากจึงไม่สามารถประเมินได้

จังหวัดควรเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้ตามมาตรฐานสากล ยกกระดับส่งเสริมการท่องเที่ยวให้อยู่ในยุคศาสตร์สำคัญของจังหวัดและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) หรือ OTOP นวัตกรรม ควรพิจารณาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณโครงการของรัฐในการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการ รวมทั้งจัดทำศูนย์ประวัติสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และมีการจัดทำเรื่องราว (story) ที่เป็นมาตรฐานของจังหวัด

Abstract

This research aims to analyze spatial patterns in finding gaps, opportunities, and possibilities for promoting and managing new forms of tourism including setting guidelines for using tourism as a driver to increase income and reduce inequality in the secondary provinces. Provinces in the Northeastern part of Thailand, namely Yasothon, Amnat Charoen, and Sisaket, are selected case studies from the lower Northeastern region of Thailand. By applying results from documental and qualitative research in targeted province in other sub-project, we find that three provinces are dominant in agriculture with great natural resources and own local culture. But there are weaknesses in the lack of young labor and public participation, the inconvenience and insufficiency of transportation and logistics, and the hot and dry climate. We find that the plan to revive and upgrade Loeng Nok Tha airport to serve as a commercial airport, the Global Kitchen Plan, and the hosting of the SEA Games in Ubon Ratchathani in 2025 can be great opportunities for all three provinces to prosper in terms of tourism. However, we find that there is an important threat that main cities nearby will grow faster than targeted provinces, which might leave the provinces at disadvantage. We also recommend that authorities at the national level should not focus secondary-province tourism promotion on only Community-based Tourism (CBT) since there are other approaches to promote tourism. Also a focus should be made to tourism promotion in targeted provinces.

Yasothon has advantages in agro-tourism development and organic agriculture development while Sisaket is a pilot province for sport cities. In addition, Sisaket has important tourist attractions that have national and international reputation. It is also a starting point for ancient Khmer civilization tourism. Amnat Charoen has established "sufficiency culture" and "happiness," with a strong public participation and being a "herbal city". However, we find that most tourism policies / projects that all three provinces pursued came from centralized national policies that are implemented throughout the country. In addition, even though the targeted provinces have beautiful tourist attractions, they still lack widespread and effective publicity.

The results of the Gap Analysis show that Yasothon still faces problems with income from both income from tourism and the value of OTOP products while Sisaket province has a high chance of achieving the target of income and sales of OTOP products. The border trade of Amnat Charoen has a relatively low value and has a lot of variance and therefore cannot be evaluated.

The province should focus on tourism development to meet international standards, raise the level of tourism promotion to a part of provincial key strategies , and promote tourism outside Community-based Tourism (CBT) scheme or “Nawatwithi” . It should also consider investing in or

developing tourist attractions with clear and defined responsibilities and ownership among involved parties, which will have impacts on budgeting of involved organizations. Also the local authorities should consider establishing of a center for tourist attractions that collects and maintains reliable tourism information as well as conduct research and find "stories" of tourist attractions that are consistent at all levels.